

Kosovo nabízí uplatnění v ekologii.

Chce to čas a dobré kontakty

Text: Alexandra Mostýn

České firmy a naši vojáci si již v Kosovu vytvořili dobré jméno, na kterém mohou stavět i další podnikatelé.

Otom, že na zahraniční rozvojovou spolupráci může navázat i ta komerční, svědčí příklad Kosova a oblast životního prostředí. České společnosti Hydroprojekt CZ se zde totiž již v roce 2002 podařilo vyhrát mezinárodní tendr na zajištění zásobování pitné vody pro hlavní město Prištinu a okolní aglomerace.

»Měli jsme solidní znalosti terénu i místních zvyklostí. Věděli jsme, že situace s pitnou vodou v Prištině byla kritická z kapacitních důvodů i hlediska kvality. Od roku 1970 do roku 2000 došlo v hlavním městě a okolních oblastech k téměř desetinásobnému nárůstu populace v důsledku migrace, dnes je to přes 800 000 obyvatel, ale bez potřebných investic do infrastruktury,« dělí se o poznatky Milan Moravec.

A dodává: »Naším úkolem bylo proto připravit komplexní projektovou dokumentaci na výstavbu kapacitní úpravní pitné vody pro celou oblast včetně čerpacích stanic od zdroje surové vody až ke konečnému zákazníkovi.«

Ostatně pro zjištění, že vodohospodářská infrastruktura je doslova havarijní, stačilo otevřít kohoutek, z něhož vytékala voda podivně tmavé barvy, a to několikrát denně.

Tipy a rady

Češi jsou v Kosovu vnímáni přátelsky s ohledem na vzájemné historické kontakty a studijní či pracovní pobyt mladých lidí v ČR.

Je nutno respektovat odlišnou mentalitu a zvyky. Vybudování vzájemné důvěry je časově náročné a je výhodnější spolupracovat s firmou, která v oblasti působí.

Nelze se spoléhat na písemný nebo telefonický styk. Většina problémů se musí řešit osobně a na místě. Lze očekávat určitou laxnost při plnění dohodnutých úkolů. Je nezbytné najít kvalitního místního partnera pro získávání informací a komunikaci se státními úřady. Místní partner obvykle zajišťuje i dopravu, podklady, tlumočení atd.

Výhodou je částečná znalost místního jazyka, zejména mimo hlavní regiony nelze použít angličtinu. Navíc místní ocení snahu.

Při plnění kontraktu se jako účelné jeví pozvat klíčové partnery na studijně-pracovní návštěvu do ČR ve formě stáží a konzultací. Přispěje to ke vzájemné důvěře.

FOTO: SHUTTERSTOCK

Partnerem projektu byla pro Hydroprojekt CZ státní firma zodpovědná za vodní hospodářství, Prishtina Regional Water Company. Té se podařilo shromáždit dostatečné množství finančních prostředků nejen na konzultační práce, ale i na následné stavební práce.

»Nezbytná byla naše technická asistence během výstavby nové čerpací stanice, neboť docházelo k drobným nedorozuměním mezi projektantem a stavební firmou, způsobeným nižší úrovní znalostí místních stavebních inženýrů. Nezbytná byla i místní spolupráce s firmami z oblasti geologického průzkumu, tachymetrického zaměření, s místními konzultačními firmami, které pomohly řešit otázku místních zvyklostí,« poznamenává Milan Moravec.

HYDROPROJEKT CZ mohl pak tyto i předchozí zkušenosti zúročit při zapojení do projektů zahraniční rozvojové spolupráce ČR.

»Jako jedni z prvních jsme v roce 2004 zahájili práce na dvou projektech, které měly za cíl zlepšit životní prostředí v Prištině a ve městě Podujevo. Jedná se o čištění odpadních vod, které ve větších aglomeracích byly bez jakýchkoliv úprav vypouštěny do nejbližších řek a potoků. To má katastrofální důsledky na zdroje podzemní vody a na zdraví obyvatel. Pro projekty jsme vypracovali koncepční projektovou dokumentaci podle norem Evropské unie a v současné době pomáháme místním orgánům s přípravou jejich financování,« uvádí Milan Moravec.

O čištění odpadních vod je v Kosovu zájem. Na snímku hlavní město Priština.

Do roku 2008 bylo Kosovo kvůli nejasnému statutu ve složité situaci ohledně finančních zdrojů. »Po vyhlášení nezávislosti v roce 2008 se však Kosovo stává poměrně atraktivní zemí, banky a firmy otevírají svá zastoupení a rozvoj země lze vidět každým dnem. Proto i naše aktivity zde nabírají na intenzitě, a to i ve spolupráci s naší mateřskou firmou SWECO. Ta je v oblasti velmi aktivní prostřednictvím švédských rozvojových fondů. Navíc lze vypořádat intenzivní finanční podporu Světové banky a EU v přílivu investic, což se odráží na množství nových projektů,« upozorňuje na příležitosti Milan Moravec.

Sám přiznává, že práce v Kosovu je pro něho velmi zajímavou zkušeností, kdy se za celou dobu neneset ani s náznakem nepřátelství nebo ohrožení ze strany místních lidí. Podle názoru našich podnikatelů zde již řadu let kvalitní práci odvádí česká armáda a má díky tomu perfektní pověst, což významně pomáhá při vstupu na nové teritorium.

Stejně tak dobrou pověst mají vedle Hydroprojektu CZ i další české firmy, které se zde řadu let úspěšně pohybují. Jedinou kaňkou podle místních znalců jsou mise českých politiků, kteří za účasti médií podepisují memoranda a protokoly o spolupráci, slibují pomoc, ale po jejich odjezdu zůstane vše v teoretické rovině. ■